

abonnement pour un an

350 Piastres

Edition spéciale. 500 ptrs.

Adresse :

« Idjtihad » Constantinople

Téléph. St. 865

XXIII ème ANNÉE

15 Mai 1928 No. 252

اجتهاد

علمی، ادبی، اقتصادی، صناعی، صحتی مجموعہ

آبونمان : سنہ لکی [24 نسخہ]

تور کیا ایچون 2 بچق، خار ج ایچون
3 بچق، اعلا کاغدلیسی 5 لیرادر.

ادارہ خانہ سی :

جفال اوغلندہ « اجتہاد ٹہوی »

تلفون : استانبول ۸۶۵

یکرمی اوچنچی سنہ

نومرو ۲۵۲-۱۵ مایس ۱۹۲۸

فقط آرده صیره ده بر یاغینلق پوز کوسته ریور، موسیقی به
حرمتسنلک ایدیور :

« سیریت باغین جاملرک ذوقله صالاندینی » دییه بیلور.
شو « ذوقله » ده کی ثقاتی، ذوقسنلکی و موسیقسنلکی فرق
ایتمز اولور .

برمی مشعل

یدی کنج شاعرک بر فورمه لق منتخب شعرلرندن
متشکلدر . بونلر صبری اسعد ، یاشار نابی ، معمر لطفی ،
وصفی ماهری ، ضیا عثمان ، جودت قدرت ، کنعان خلوصی
بکلردر .

شعر مجموعه لرنده اک آز او قونان دیباجه لردر ،
دیباجه لر کچیلر ، دیباجه نی تعقیب ایدن سطرلر دخی
کچلمه یه دوام اولونور ؛ یکی بریلدیز یکی لمعه سیله ،
حسن مترنمه سزی طور دورونجه یه قادار کچیلر ،
بونک بویله اولماسی شاعرلرک و بالخاصه یدی مشعله
شاعرلرنک لهنده در . زیرا :

آدیملرک درینله شیر رنک لک و داعنده .
بو کنج لکمی یاقان بر زهری مصراعدر .
مصراعرلی ده او یله . صو کره : شو سطرلری او قویک :
« بو ثولن بر قارتالک سوک اوچاق آرزوسیدر ،
بو سیل اولماق ایسته یین عاجز بر دامله صودر .
آه حقیر کورمه یکن بو بنم حکایه مدر »
« بهاری بکله یورم » ده :

قوشلر شرق سویلر کن چچکار صولو پاچاق
نه قادار ایجه وظرفدر .
صو کره یاشار نابی بک کلیور . ملک کیی بر کنج .
(شاعرک باغچه سی) آدی شعری باشده در .

خیر چینلاشان ، خیر چینلا شیر کله لری صیق صیق
ورنده اولماقسنزین قوللانما نه رغماً چوق کوزل وانجه
حسنلری وار : (قجه لر) یوکسک بر عفت اجتماعیه
حسنک یوکسک الهامیدر :

کیجه نک عذابنی چکرلر کوندوزینده ،
قیب قیزیل بر دامقادر انسانلک یوزنده ،
بر لوقا اکک ایچون چوروتولن قجه لر .

عبدالحق حامد بک استاد مرک بر (سفیله نک
حسبحالی) نده دویولان ده کارنقخه واقعا بونده یوق ؛
اما بوده آز رقیق دکلدر ؛ مقدس بر عصیانک خلجانی
قوتله محسوسدر .

کوزلرک پرده پرده آچیلدی کیرپیکلری .
کیرپیکلرک آچیلما سنی آکلایامدم . (نشئه) منظومه سنده
(خیر چینلاشان) و (خیر چین) کله لری تکرار ایدیور .
بللر ایچون خرچینلاشانک ملایم اولمادیغنه اقناع ایده مه دم .

ازیلن وارلغمه افقر کلنجه دار ،
حکمک قانادیه چیقدم اللهه قادار ،
صاغیر قولقلرینه هایقیردم عصیانمی .
نجه پک اعلا در .

126 صحیفه نی طولدوران منظومه لری و منشوره لری دقتله
او قودق . بونلری آری آری تحلیلله ی رمز مساعده کل .
صبری اسعد بک شعرلری ایملک فورمای اشغال ایدیور .
(حیات) ده

(اقصامی بکله یورم ، اقصام اولسون دیورم » لرله
طول و چوق خفیف منظومه لر یازدیقندن و چیراقلغنی
اوراده سرعتله کچیردیکدن صو کره بو کنج ، بردنبره
کندیسنی طوبلا مشدر . شیمدی :

« یا لکن یارالیمه حرمت ایتمک ایسته یین
تولش بر قهرمانک قوللرندن دوشه رک
اقصام بر باقیر قانغان کیی قاپاندی صوبه »
مصراعرلرینی یازماق قوتی کوسته ریور .

(اجتهاد) ده بیلیم نجین (احمد ایوب) نام مستعار یله
انتشار ایدن (پارقه قیش) منظومه سی ده نفیس سدی .

افشام يانمش برطاوان کيې طرپراغه دوشدی
مصراعی وار . (اویقو) منظومه سنده :
دردیمز اونوتولان بر ترانه یله اویور ،
صوصمش اسکی بر سسک صوک آهنکیله یاغهور ،
بر ماصال میریلدایر صاچاقدن صیزه صیزه .
(بوغولان چوجوقلر) منظومه سی بر حسن نامدر ،
وبناء علیه بر شعر نامدر .

جودت قدرت بکک شاعرلک ساحه سی ، عارضه لیدر
(جنازه آلمیسی) نده ،

بویله عریان کیدنجه آلاچق الله نه می ؟
کدیلر صیرا ایله دیزیل قارشی دامده ،
طوکدی بوش اودالده شقاقلرک نمی .
قطعه سنده کدیلرک نه مناسبتی اولدیغنی آکلاماق قولای
اولمایاچاق .

Poèmes barbares عنواننک ترجمه سی اولان (وحشی
شعر) لرده بعضی رنگلر یکیدر . کنعان خلوصی بک
(دکزک ظفرنده) مظفر اولوردی . اکر (یول فور) ک
و (سته فان مالارمه) نک فضله تأثیری آلتنده قالماسه یدی .
Symbolisme ، حیاتی یاشامشدر . اونک آقبنتیسنه
جوغمز قاپلمشدر .

خلاصه . بو کنجارک جمله سی ، مستقبل شاعر لردرلر .
فقط معلوم آ مشترک قابلرده کی مایعز معین برسویه دن
یوفاری یوکسه له میز و یوکسه لسه ک آرتق کندیمز اولمایز .
وباشقا قابه کچمش اولوروز .

انقبوبک فلسفه سی

مدرس خلیل نعمة الله بک 93 صحیفه لک بو رساله ده
صوک یکرمی سنه لک حرکت فیکریه واجتماعیه منی
کوزدن سرعتله کچیریور . (بیوک غازی) ایلاک مبحثدر .
او ، غازیده تورک ملتک حیات جمله سنی کوریور ، بونده
اصابتی محقق در . بوتی عینی کوروشله چوق دفعه کوردک
و کوستردک . (غازی) نک ارادات مقداری تورک قومنک
مقدار ارادته مساوی اولدی .

صوکره ، عثمانی جمعیتدن تورک جمعیتنه کچیشی « قی
اکلاتیور » « فردک شعورنده بو مؤسسه نک یاشاماسی

صوکره معمر لطفی بک کلیور : انسانی دور دوران
لمعلر بر آزاها سیرک اولماقله برابر یوق دکل .
سنده هجران رنگیله عشق قفا طاسیدک ،
کنج قیزلرک روحلری ، حسلی ، تیزمک بیلدیزلر
کویا که انسانغه رهبر دیکز اوخ ! پالان ! ..
مصراعرلی کبی ضعیفلری و موسیقیسرلری ده وار .

وصفی ماهر بک « داغلرک دردنی » نده حساسدر :
هر ییل یانار سونردی باغرمده کی آلوم ،
بو داغلرک چیچکی دیکن ، میوه سی قاردی .

مصراعرلینی یازان شاعر عینی منظومه ده ، طیاره سی
« پان » پان بر راصد کبی عمودی بر سقوط ایله :
فریاده بر طاش یورک ناصل باغلارسه ناصیر ،
دردینی یوقلادیقجه اولدی بوداغ بکا سر .
یتیمی یازیور منتخب شعرلری آره سنه آلیور !

آرتیق بابیرلرنده بر چیچک آچاز اولدی ،
اونک دوکدی هر یانی وادیلرده یاز اولدی ،
بوز طوتان کوزلرنده کوز یاشلری ساز اولدی ،
سنبعلری باغرنده چاتلایان دامار اولدی .

نه کوزل ! فقط الهام ، بارز بر صورتده (اوسقار
وایلد) کدر . اونک (اجتهاد) ده انتشار ایدن (نارسیس)
آدلی کوچوجوک فقط بک نفیس اولان بر حکایه سنک
ترجمه دیکریدر . اونده « منبع » ک صولری آجیلاشیر ،
چونکه (نارسیس) طرفندن تماشا ایدیلکدن محروم
اولور .

(جلادک کتابه سی) کوزل شو مصرع اونک
اینجیسیدر :

الم الکک یرینه دکدی خنجره ، تولدم

و

سلطانک امریله یاپدیغم صوک جنایت
برصیرمه صاچلی قیزی سردی یرلره ... تولدم .
سطرلری چوق کوزل .

ضیا عثمان بک ، (سبیل و کوکرچینلر) ینه شویله
باشلا یور :

قویان بر دمت کبی ابتدیلر برربرر ،
بیراق یورغون باشلری بو طاشلرده اولوسون .
طوتوشمش روحلرته بر دامله کوزیاشی صون :
برسدیله دوکودی بیاض کوکرچینلر .

(یاراصهلر) ده

التدريج اون بش سنه نهايتنده لاتين حرفلرينك نهائي
بر صورتده قبول ايدئلس بولونمئاسي كيفيتي مركز
حكومتده متشككل ديئل هيئتتجه قرار كير اولمشدر .
يو خصوصده آراؤدلر ، بوشناقار و آذري توركلر پزه
چوق تقديم ايتمشلردر .

كردنه

محمد صدق بكك مجموعه اشعاري « شاعر اعظم »
شاعري دكر يا رضا بك ناشري در . ايلك منظومه سنك
آدي كروان در بعضي كلهلر كنديلكلرندن بر شعر وخو-
ليادرلر ، كروان كلهسي ده اونلردن در . صدق بك شاعر در .
فقط قصورسز وضعسز دكل ، محافظه كار اولديني حالده
بعضاً محافظه كار اولمايانلارك « تهنيك » ني قوللايور :
« و » لري چوق قوللايور :
يولار ايصسز وتارلارلر شندي
دييور حالبوكة

يولار انصهردي ، تارلارلر شندي .

ديك البته داها كوزل وداها توركجه در .

كيمسين ناصل جسارت ايدوب بويله كچ وقت
عشقك اوزاق دياريني سيرانه كلديكز .

يئي كوزل اولاييلردى . كيمسين ديد كدن صو كره كلديكز
ديمهك ، كلدك ديمك لازمدي .

بوردمك چيكنه ن منكه لري

كلبكلكه بلكه قاششدر .

يئي ظريف در .

(نور آرايان يولجيتك مطاي نار اولماسين .

نغمه لرم اونمادي عالمك آهنگنه ..

ايچمدن ياره آچمش بر قيريق اوق ،

كه دوشمش ياد جانانك ديزنده .

بر الهه وار ايچمده اونادر بتون نيازم

هر كين ثابيه بر هائله انشاد ايار ..

چاملك آتنده ديز چوكدي مهتوب .

ساحله بر سكله وار ، اردونك سسي ،

تكبير آبير مناره لر اوستنده كي هلال ،

هر طاق حايقير ياشاسين مصطفى كل ؛

ايچون بو مؤسسه نك عصرى قيمتي اولمايدير « دييور .
فقط عصر يلكك ملي حرثي نفى ايتمه ديكني قبيد ايتمه ده
تاخر ايتيور . انقلابلارك مشترك نقطه لريني شرح و « انقلاب
بمرك هدي ملي وارلقدر » اساسي وضع ايديور .

بواساس (اجتهاد) ك مدير فكلرلرينك ۱۳ نجيسنك
عيني در . نعمه الله بك ، جان داماريني لندن فاجير ميور :
اقتصاد ! بو مسئله ني لايق اولديني اهميتله در پيش ايديور .
(تورك اقتصادي) سرنامه سي آتنده يازديني سطرلر
بونك دليلدر .

بديعيات ، ادبيات ، لسان ، دين مؤسسهي ،
عئالياتقه مسلمانلق و « تورك مسلمانني » موضوعلريني
متعاقب (نينده انقلاب) كليور . بورانده واقع بر انقلابدن
دكل واقع اولماني موافق ومفيد كورديك ي بر انقلابدن
بحث ايديور . مسلمانلني فايده سز وحق مضرزواندن
تصفيه ايتك ، نافع وقديسي ماهيتده عنصرلريني جانلاندبرماق .
نعمه الله بكك تصور وتمنيسي مقبول ومبار كدر . بز يكرمي
سنه اول « دين عوامك علمي وعلم خواصك ديني » در .
ديديكدن صوكره علمه .. دين قوتى ، دينه .. علم قيمتي
ويرمه لي ز ، ديمشك . عيني نظر مختلف طرز لرده افاده
اولونمش ديمكدر . (ئيزوله) ده بويله دوشوشمشدو .

(لاديني جمهوريت) بحثنده غازي پاشانك نقطه دن
بر پارچه ني استشهد ايديور :

« هپ برابر انظار احترامزي مطاف وجدانز اولان محيط
ملته نصب ايدلم . اوراده فضيلتك ، وفا وصداقتك ، آرزوي
تجددك ، عشق حاكيت واستقلالك انطفا ناپذير بر آتشي
ياناقده در . بو مقدس آتش كندي ايچنده كي جهل وظلمتي يافاجق
واستقلالنك اوكنه ديكيه لك مانعلري ييقاجقدر . الخ »

بونلري « منور انقلابلر » مباحثي تعقيب ايديور .

نعمه الله بكك كتابك بتون بحثلريني شرح وتحويل
ايچون يرمرك كافي اولماديقه متأسفر . كتسابي تماماً
اوقوماني قارئلر مزه توصيه ايتمكدن باشقا چاره مزبوقدر .
كتابك خاتمه سننده كي لاتين حرفلري بحثندن غيري كافه
مباحثنده نظر رلكمز واردر . او ، لاتين حرفلرينه
« طرفدار دكلم » دييور . بز شدته طرفدارز ؛ اراده مليه
دحي بونك طرفداري چيقمش وشيميدن باشلايلاق علي -

ديمك ايسته مشدر . صدق بکده قوتلی شاعر شائقه لری
 وار بوشائقه لر مستمر اولمی؛ کله لرك حق تلفلرینه رعایت
 اولونمالی « نه بر ذوق دویمایه کوکده استعداد قالمشدر »
 مصراعنده زواللی (ذوق) کله سی (زو) اوقونماق
 ایجاب ایدیور . کنجلره بونی بر درلو آکلانامدم .
 ذوق کله سی الف و یاعین ایله باشلایان برکله تعقیب ایتلی که
 قافک سسی راحت چیقاییلسین . بر آزدت صرف
 ایدهرک صدق بك ونسلی آرقاداشاری بو ضعفدن
 قورتولور، قوتلی اولورلر . ع. ج.

بر قورتولوش جدالی که مات ایتدی هر کسی .
 « اؤپولور شوق ایله یوسروقدن آچیلش لر »
 کیی قوتلی پارچالری وار .
 هضم ایچون هجرانلرك بویه جوشوب سولرم .
 مصراعنده هجران کله سی اجران اوقوماق مجبوریتی
 کورمه مک دوغرو دکل .
 « بلکه یارین افوله وار اغلایانلرم »
 مصراعلری کیی صغفری ده وار .
 بلکه افوله بولونور اغلایانلرم .

حیات و هیجان

بر کیشی، دینسر، استراصسر و اخلاقسز یاشاییلدیکی
 کی، هیجانسزده یاشایایلیر؛ فقط، عائله، جمعیت و ملت
 ناداری آلان مختلف کتله لره تمثیل ایتدیکن صوکر
 هیجانسز یاشاماق امکانی یوقدر .

اجتماعی عضویتلرده هیجانک غائب اولوشی، جوهر
 حیاتیته چورومه سی کی در؛ اوندن صوکر آرتیق
 تعمیر واکله مه فصلی باشلار :

تاریخ نونک مثاللریله دولودگیدر؛ ده دوزکی عثمانلی
 ایمپراطورلی، اویوشوقاق و هیجانسزلق یوزندن
 چوکه دیمی ؟

اطرافزده کنج نسله منقد، معارض و مستهزی باقائلر
 وار؛ اونلرك دورد ایدینکلری سوز، کنجکلک کافی
 درجده حیاتی و هیجانلی اولمادینی سوزیدر .

اگر هیجان، تجاویز بر کوپورمه دیمکسه،
 او کوروشلره حق ویرمک لازم کلیر. فقط بزجه هیجان
 بر مدافعه واعتلا واسطه سی در .

طاشمق و بردن پارلاماق ادعاسی، حدت کی، کین
 کی، عجزک بر فورانی دگیدر . [*]

[*] Anatole France

La violence est la pire des faiblesses
 دیرکه « عنف و شدت، صغفرک الک کوتوسیدر » دیمکدر .
 - اجتهاد -

وطن، یالکیز سونکولرله حدودلرنده بکله مز؛
 مملکتلرك اصل مدافعاری غیر مرئی قوتلردر، که کوکلرک
 درینلکنده یاشار و کیجه نک اورناسنده وقت وقت چاقان
 دیز فنارلری کی، حادثه لری آیدینلاتیر .

بو، عصرلرك اسکیته مدیکی و اسرارینه نفوذ ایدمه مدیکی
 بر قدرت در؛ بونی، چولده ساحل آقشاملری یاشایانلردن
 و قطبک جمودیه لرده یورکنی ناربیضا حالنده بولانلردن
 صوریکنز !

بر واهمه ده دکلدر؛ اعصابی تیره تن و میلیونلق
 کتله لری اقلردن اقلره سوروکلین بوداستانی عامل،
 تاریخک هر دورنده یاشادی و باشقا باشقا اسمارله آکیدلی .
 پاپاسلر خوجارله، اوکا « دین » دیدیلر. طوپراغه
 باغلی یاشایانلر، « طبیعتک ایجاباتی » صاندیلر و بویکیسنک
 اورناسنده قالانلرده « اخلاق، حقوق، اقتصاد،
 اجتماعیات .. » کی، بالنتیجه عینی افاده دیمک اولان
 تلقیلرده برلشدیلر ..

علم، عالمشمول اولدینی ایچین، صنعت ده حدودسز
 اولدینی ایچون معین و محدود بر وطنلری یوقدر .

کتله لری عینی غایبه دوغرو یوله حیقاران مؤثرلر
 مختلف و متضاد اولایلیر . فقط اونلری هدفه دوغرو
 امنیت و مرعته سوق ایدمک عامل، همه حال مشترکدر .
 وعصرک لساننده بوسائق آدی « هیجان » در .